

Szerkesztőség, kiadó-hivatal és nyomda
 Cluj-Kolozsvár, Str. Baroc Pop., — rasil-ntca 10.
 Az **Uj Kelet** telefonjai
 Szerkesztőség 977
 Kiadóhivatal 844
 Nyomda 879
 Híber osztály 435
 La. N. Sz. 533

A kéziratok kizárólag a szerkesztőségnek eljuttatandók. — Kéziratokat nem adjunk vissza és nem térítünk meg.

UJ KELET

ESZDŐ-POLITIKAI NAPILAP

Előfizetési Árak

Romániában
 Éves ár ..... 400 lei
 Féléves ..... 220 lei
 Hátré ..... 120 lei
 Egy hónapra ..... 40 lei
 Egy szám ára .....
 Egy hónapra ..... 20 dinár
 Egy szám ..... 1 dinár

V. évfolyam, 120. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Szévan 8.

1922. június 4. Vasárnap

Fascisták forradalma

Az olasz szenvedélyt a világ-háboru se tudta lecsapolni. D'Annunzio például külön politikát csinált Fiumében. A háboru tébolyától megzavart fiatal emberek állottak az oldala mellé és velük hadat viselt az anyacsrág ellen, Jugoszlávia ellen és semmibe vett nemzetközi szerződéseket. Olasz kalandorok, olyan régi stílusuk, amilyenek mindig voltak a hányatott és sok viszontagságot ért Itáliában, bajkeverők és rendbontók támogatták a nyugtalan olasz poétát háborus és államservező munkájában. D'Annunzio talán egy kis ideális államra gondolt, amikor Fiumében magához ragadta a hatalmat. De azok a fegyveres katonák, akikkel uraltat meg akarta szilárdítani, nem voltak idealisták, hanem a romboló és pusztító szenvedélyek kardhordozói. Ők a fascisták, akiket az olasz nép súlyos belső harcokból ismer, a munkásság a fehér terror sötét harcosait látja bennük és a világ nyugalomrávagyódó népe a nyugtalan-kodó és a háboruskodó és a gyilkosok fekete seregét.

Az olasz kormányok sokáig maguk sem tudták hányadán állanak ezekkel a fascistákkal. Kik ezek a fascisták? Leszerelt katonák, akik azonban mégsem szerelték le, nincsenek katonai kötelekben és mégis alakultak, amelyek meg vannak szervezve, van együttes frontjuk és vannak céljaik. Ezek a háborúból visszatért harci legények nem tudtak elhelyezkedni a gazdasági életben, talán nem is akartak, mert a veszélytelen katonaszkodás kényelmesebb egzisztencia a számukra. Az olasz kormányok sokáig tévesen ítélték meg azt az erőt, amelyet ez a fekete sereg képvisel. Nem az erejükben tévedtek, hanem ezeknek az erőnek a felhasználhatóságában. Az olasz kormányok azt hitték, hogy a szocializmus frontjáról érhető támadás az államhatalmat, ezért hallgatólagan eltűrték a fascisták szervezkedését, megerősödését, mert tudták rólok, hogy a fekete sereg a szocializmus és a dolgozó munkásság esküdt ellensége.

Két nagy tévedés érte tehát az olasz kormányt. Az egyik tévedése, — és ez volt a nagyobbik — hogy a munkásságban látta az ország ellenségeit és nem abban a fekete seregben, amely egyebet se tett, csak romboló, pusztító és állam-dóan veszélybe sodorta az állam rendjét és belső békéjét. A második tévedése ebből az első tévedésből ered. A fascistákat tényleg fel lehetett volna használni munkásmozgalmakkal szemben, de munkásmozgalmak, ha csak gazdasági jellegűek nem, — nem is voltak Olaszországban. És mert nem volt szüksége a kormánynak a fascisták vitéségére a munkásság elleni fronton, csináltak a fascisták maguknak frontot, ha kellett a munkásság ellen és ha kellett, az államhatalom ellen.

Ezekben a pillanatokban még nem láthatjuk világosan, hogy mi történt Olaszországban. De egyet világosan láthatunk, hogy Olaszország benne van a polgárháborubau, vagy ha még nincsen benne, már rohan a forradalom örvénye felé. Római táviratok jelentik, hogy a kormány súlyos helyzetbe hozta a fascisták erőszakos államellenes fellépése. Ferrarat meg-szállták a fascisták. De megszállották

már Bolognát is, ahol egyszerűen eltörölték az államhatalmat és proklamálták a maguk különös fekete hatalmát. Elpusztították a távirátot, telefont, elpusztították községeket és kardre hánytak békés polgárokat és munkásokat. Bolognába, — bár a fascista vezérek ünnepélyes ígéretet tettek arra, hogy államellenes akciójukat befejezik — 50.000 hadviselt katoná vonult be és tartja rémületben a várost.

Az olasz kormány nagy elhatározások előtt állott, de nagy elhatározások előtt állott az olasz szocialisták pártja is. A közös veszély közös frontra hozta az államhatalmat és a szocialistákat, akik polgári uralmat eddig támogatni nem akartak. A fekete hadjárat eddig csak a munkásság soraiból pusztította most mér megtámadja az államhatalom alapzatát is. A munkásság a döntő percekben a nemes és a reális élet politikáját választotta. A kormány

mellé állott. Ennek az elhatározásnak döntő befolyása van Olaszország mai, zavaros helyzetére. Ez a közös front talán még megtudja menteni Olaszországot a jobboldali rombolók forradalmától.

Az államhatalom, ha a munkásság erejére támaszkodik, megmentheti a munka biztonságát, a fejlődést és a békét. Mert ezekben a pillanatokban a béke forog kockán Olaszországban. Ezt a békét meg kell menteni. Ez nemcsak olasz érdek, egész Európa érdeke. Ma Európának olyan kiélezett a helyzete, hogy minden rezdülést, bármely föltján is történik, megérez. Ami Olaszországban történik: az meg-rázkódtatás. Az olasz munkásság megtette a kötelességét: az államhatalom önvédelmi harcának támogatására felvonultatja a maga erőit. Ebben a harcban pedig csak az államhatalom győzhet, mert mellette van a béke és a munka.

Vihar a francia minisztertanácsban

A Poincaré-kormány helyzete meggingott — Az Uj Kelet tudósítójától —

A francia politikusok jó szónokok. Poincaré is kivágott a kamarában egy nagyszerű szónoklatot. Meg is kapta tőle a kamara bizalmát. 464 szavazattal 100 ellenében bizalmat szavaztak neki. Poincaré állása tehát a kamarában megszilárdult. Nem így a francia minisztertanácsban, ahol Poincaré szónoki művésze nem hatott. A francia miniszterek jobban be vannak avatva a kulisszatitkokba, mint a francia képviselők, ők látják, hogy minden görögűz és kamarai taps ellenére a francia politika katasztrófa felé sodorja az országot. Ha Poincaré továbbra is folytatja, a német-orosz ellenes politikát, már pedig folytatja, szembentárlja magát Angliával és az angol-francia viszály az antant beállítására és Franciaország elszigetelődésére vezet. Poincaré nem is titkolja, hogy neki a hágai konferencia nincs inyére, ő ezt az összejövetelt is el akarja gácsolni, Európa és Anglia ellenére. A válság pillanatnyilag elodázódott pükösd utáni, amikor a francia minisztertanács dönt, vajjon a Poincaré politika maradjon-e uralmon, vagy jöjjön egy mérsékeltabb politikus. Európa érdeklődve figyel most Páris felé és várja pükösd és Poincaré pükösdői királyságának mulását.

Páris, június 3. A kamara 464 szavazattal 100 ellenében bizalmat szavazott a kormánynak. Poincaré tegnapi beszédéről a saját lelkesedéssel beszél, ezzel szemben az United Telegraph párisi távirata szerint a kormány helyzete válságos. A leg-utóbbi minisztertanács viharos lefo-lyású volt, mert a kormány több tagja lemondással fenyegetőzött, ha Poincaré az Angliával szemben való politikáját meg nem változtatja. A tanácskozást pükösd után Millerand jelenlétében folytatják, amikor elől a kormány sorsa.

Hágát is elgáncsolja az arrasi ügyvéd

Páris, június 2. Poincaré tegnap emlékiratot intézett a hágai szakértői értekezletre meghívott kormányokhoz, amelyben kifejti a szükséges feltételeket az orosz kérdésben összehúzó értekezlet sikerének biztosítására. Utal az orosz meghatalmazottakkal folytatott hosszas génuai vitákból levonható tanulságokra. Kifejti a szakértők egymásközi technikai tárgyalásaitól eltekintve, hogy az

uj nemzetközi tanácskozás kudarca van kárhoztatva ama tapasztalatok miatt, amelyeket a legutóbb Génuában szereztek a szövetségesek. Az emlékiratot

Poincaré harcias beszéde a kamarában

Franciaország nem megy el Hágába, ha Amerika visszautasítja a meghívást

Páris, június 2. Poincaré a kamarában egy interpellációra adott válaszában azt mondta, hogy Génuában a kisanant és Franciaország delegátusai között az érintkezés rendkívül barátságos, mondhatni családias jellegű volt. A közös érdekek hozták létre az egymás iránti bizalmat. Poincaré fejtegette a génuai konferencia gazdasági bizottságának munkáját, főként a szállítási bizottság ért el eredményeket, munkája meg fogja könnyíteni a nemzetközi forgalom helyreállítását, a pénzforgalmat, a hitelügyet, a pénzürtékváltozások megállítását és ezzel nagymértékben hozzájárult Európa rekonstrukciójához.

A külpolitikai kérdésekben beterjesztett interpellációkra válaszolva, Poincaré rámutatott a szövetséges csapatok ellen Felsősziléziában elkövetett merényletekre és megállapította, hogy amíg Németország nem segíti a gyilkosok kézrekerítésében Franciaországot, ennek minden oka megvan kétélkedni a németek öszinteségében és ebből le is fogja vonni a konzekvenciákat.

Botrános dolog, hogy a béke idején francia katonák halálnak legyenek kitéve. Ezeknek a veszedelmeknek egyszerűs mindenkorra el kell múlniuk. Ami a génuai konferenciát illeti, annak tárgyalásai Franciaországban nyugtalanságot keltek, mert Franciaország nem engedhette meg a békeszerződés napirendre tűzését. Poincarének sikerült garanciákat kapni a szövetségesektől, hogy Németország nem veheti fel a lefegyverzés és a békeszerződés ügyét, mert ezek a népszövetség elé tartoznak.

Poincaré tagadja, hogy Franciaország intenciója volt meghiusítani a konferenciát.

Ami a keleti kérdést illeti, az erre vonatkozó tárgyalások Angliával és Olaszországgal folynak és így diszkré-

nyomban közlik, mihelyt, az illető kormányok magkapták.

Amerika résztvesz a hágai konferencián

Berlin, június 3. (Rador.) Az „Associated Press“ washingtoni jelentése szerint az Egyesült Államok kormánya értésére adta a szövetségeseknek, hogy hajlandó résztvenni Európa gazdasági helyreállításának munkájában. Résztvesz a hágai konferencián, de csak abban az esetben, ha a konferencia kizárólag gazdasági kérdéseket fog tárgyalni.

Uj német válság a jóvátétel miatt

Berlin, június 3. A repallói szerződés pükösd előtt nem ratifikálhatták s csak az ünnep után folytatják a ratifikálási vitát. A német kormánynak a jóvátételi bizottsághoz intézett jegyzékét ugyanis tegnap publikálták, mire a német néppárt, amely a pénzügyi ellen-örzéshez nem járul hozzá, kijelentette, hogy bizalmatlansági indítványt fog tenni a kormány ellen. Miután ezt az indítványt a német nemzeti párt is támogatná, a kormány helyesebbnek látta az ülések elnapolását ünnepek utánra, remélve, hogy addig a pártokkal folytatott tárgyalások során tisztázhatja a helyzetet. Ennek következtében a repallói szerződésnek a többi szovjetköz-társaságra való kiterjesztésére nézve Litvinovval folytatott tárgyalások megszakadtak és Litvinov tegnap elutazott Berlinből.

cióra van kötelezve. Poincaré emlékeztet az Athénben és Angorában tett erőfeszítése meghinsulására. A francia kormány a lehető legürgebben helyre akarja állítani a békét keleten is.

A miniszterelnök ezután a franciáknak Oroszország elleni követeléseiről és a szovjetkormány által elkobzott francia magánvagyonokról beszélt és megmagyarázza, miért nem fogadhatta el a francia delegáció az angolok által benyújtott szöveget Génuában.

A génuai konferencia balsikere a bolsevista delegáció pükendi magatartásának tulajdonítható. A hágai konferenciára vonatkozólag kijelenti,

Franciaország nem vesz részt a konferencián, ha Amerika visszautasítja a részvételt.

Mindamellett a francia kormány kon-taktusban marad a szövetségesekkel, Amerikával és a semlegesekkel és közölni fogja álláspontját, amennyiben szakértőit elküldi Hágába. Franciaország kívánja az együttműködést, de azt kívánja, hogy érdekeit ne áldozzák fel Németországnak. S amikor kívánjuk a normális viszonyok helyreállítását, lehetetlen, hogy figyelmen kívül hagyjuk a gyűlölet ama forrásait, amelyek Németországban ellenünk fakadnak, amelyek

Németország rosszindulatát bizonyítják.

Baronkommunista kérdésére, miért nem ment személyesen Génuába, Poincaré így válaszolt:

— Nem siettem olyan nagyon, hogy az ön barátaival találkozzam.

Majd a rappallói német-orosz szer-désről beszél, amely — szerinte — ellentmondásban áll a versaillesi szer-déssel. A rappallói szerződés követ-keztében úgy Németországot, mint Oroszországot ki lehetett volna zárni a génuai konferencia folytatásáról.

Kab
 s Fia
 hez
 Német-,
 l- és
 rszából
 gon
 érkezett,
 a mai
 erseny-
 ngross
 szerint
 unk
 Métere
 nyre
 on 80
 s .... 13— lei
 no 80
 s .... 24—
 cia
 0 cm.
 .... 25—
 kreon
 es an-
 fir .. 19—
 és di-
 ekbén 25—
 i voile 25—
 zeug
 széles 52—
 zeug
 .... 32—
 in 130
 en min-
 en .. 65—
 elt és
 ájci
 .... 45:50
 rtuch
 .... 28:50
 rgi vá-
 széles 27:50
 Darabja
 am fej-
 .... 10— lei
 endő 4—
 elt se-
 kendő 27:50
 kás
 5 .... 4—
 éki
 delések
 mellett
 osan
 ltetnek

Poincaré ezután foglalkozik Wirth beszédével, amelyben azt állítja, hogy a versaillesi békeszerződés a harc és rombolás eszköze. Hangsúlyozza, hogy a francia kormány, mindent el fog követni, hogy elkerüljön egy izolált akciót Németország ellen, de nem áldozhatja fel Franciaország jogait. Reméli, hogy nem lesz szükség külön akcióra, megjegyzi azonban, hogy

Németország mindig csak az erőszak előtt hajlott meg,

kényszerítve ezzel Franciaországot, hogy így járjon el.

Ami a moszkvai kormányral folytatandó tárgyalásokat illeti, nem tagadja meg a szovjetkormány jogát, hogy kölcsönért fordulhasson Európa pához, de viszont Európának joga van azt vagy megadni, vagy visszautasítani. Rámutat Moszkva harcias szellemére, amely nyugtalanítja a kisantantot. Ha a szövetségesek hitelt nyújtanának a szovjetkormánynak, garanciákat kell kérniük, számot vetve az orosz hadsereg állandóan fenyegető veszedelemekkel. Tagadja, hogy az oroszoknak meg volna a joguk a francia forradalom eszméire hivatkozni, mert a francia forradalom nem hasonlítható össze az orosz revolúcióval, hanem az angol.

A lapok szerint Poincaré a beszédéből készült memorandumot küldte hágai konferencia résztvevőinek. Valószínű, hogy Franciaország nem megy Hágába, ha csak az oroszok nem engednek intranzigens állás pontjukból.

A legfőbb zsidó probléma — Erec Jisrael

Glasner Akiba főrabbi beszéde

Az Új Kelet tudósítójától

Sevuot másodnapján mázkir előtt a kolozsvári ortodox zsidó templomban az új főrabbi a Tóra ünnepén ezuttal először állott a szószékre. A zsufolásig megtelt templom közönsége ez alkalommal Glasner Akibától a község hitéletére vonatkozó aktuális megnyilatkozásokat várta.

A főrabbi a zsidóság mai feladatairól szólt és ezek kapcsán főleg a feladatok megoldása lehetőségeiről.

— A lehetőségek, meg vannak — mondotta a főrabbi — de a lelki nagyság hiányzik. Nem látom a nép bizonyos rétegeit az adakozók sorában. Hol vannak a háboruban megdagadottak, nagy vagyonúakkal, miért nem látjuk ezeket első helyen, miért a kis egzisztenciák vállára súlyosodik a mai zsidó feladatok minden terhe? És miben áll ma az első zsidó feladat? Erec Jisraelben. Ez tengelye a problémák sokaságának. A zsidó nép szíve Erec Jisraelért dobog, de széjjelszóródottság évszázadain, de kétszeresen dobog most. Nem lehet különbség cionista és agudista, vallásos és szabadgondolkodó zsidó között abban az egy dologban, hogy Erec Jisrael föl kell építeni. Az újjáépítés pedig zsidó szellemben történjék. Ezt a szellemet nekünk itthon kell előkészíteni azzal, hogy ifjúságunkat ráneveljük a nagy zsidó reneszánszra. Ifjainkba vissza kell plántálnunk Erec Jisrael lelkét, ha azt akarjuk, hogy Erec Jisrael ege alatt éljenek.

A főrabbi a beszéd során a nevelés problémáiról szólván hangsúlyozta, hogy az ipari iskolákat és földműves iskolákat feltétlenül meg kell alapozni, hogy Erdély zsidósága ne maradjon az újjáépítés körül a többi országok zsidósága mögött. Zsidó iparosokat, földműveseket, kertészeket nevelni elsőrangú zsidó kötelesség.

A főrabbi beszéde mély hatást tett a hívőkre.

Sztambul sikátoraiban

— Az Új Kelet kiküldött munkatársától —

Konstantinápoly, május 25. Ma délután három órákor belevettem magam Sztambulba. Mái nem mertem megtenni. Ma átmentem a galatai hidon, még Baedekert sem vittem magammal, anyám biztosan sikoltott volna, ha a perai hidról látja, ahogy a fezek összeesapnak felettem. Hátha még tudná, hogy én egyetlen gesztussal eloltam magamtól az európai bizonyosságokat. Nem kellett nekem. Jöttem le Perából Galatába a legnagyobb galatai utcán, ahol az összes nagybankok fiókjai vannak, alig érdemesíttem cégtábláikat egy-egy pillantásra, sőt a Marmorosch-Blankot is, amelyben pedig még fel nem vett pénzem van, hallatlanul elengháltam. Nem imponált saját betétem. Igenis, torkig vagyok a kontinentális kalkulációkkal. Önnek meg is mondtam ezt, Mister Burling, amire Ön volt szíves és rázúdította a Western Banc egész itteni kirendeltségét. Én azonban tovább inzisztáltam: sajnálom, nem használhatom Önöket! — Miért? — kérdezte Ön. — Mert már nem érdekeselek, — feleltem. Haha! Hogyan megsértődött Ön! Pedig faggassa csak ki a közönséget, nincs-e igazam. Vagy azt hiszi, mindenki hogy már nem unja-e már a nagybankok üzleteit? Miből áll az Önök egész tevékenysége? Reggel kábelezés Londonba, hogy az árfolyamat emeljék, délután ázsiai sülyesztés és vétel, délután típ másnapra, reggel kezdés előlről. Stop.

— De te... te nagyon kedves vagy, — mondottam egy kis török fiúnak a hidon, aki még nem volt tízéves és már hosszú nadrágot viselt, széles, nyult arca volt és feze volt a fején. — Téged szeretlek. Jer, add a kezét és nézzük a vizet.

— Milles pardons! — kellett hirtelen oldalra szólnom a korlát mellé egy lefátyolozott hölgyhöz, akit a nyökömmel meglöktem. Azt kellett volna látni, hogy elszaladt! — Szegényke... — gondoltam — te biztosan nem olvastad Pierre Loti szép és szomorú regényét, amit rólatok írt... Micsoda életek is lehet nektek a rácsok mögött!...

Letekinttem a hidról a vízbe, a vitorlásokhoz és a helyiforgalmu hajók kikötőjéhez és egyetlen szemjárommal Konstantinápoly egész környékét bevonattam agyam molójára.

— Legközelebb kiutazom Prinkiposzigetre, — határoztam el magamban — másfélórát ut és az a legszebb a Hercegszigetek között... De nézzük csak, hova lehet ezenkívül még kirándulni? ... A szállodásom azt ajánlotta, hogy Haidar Pashát feltétlenül tekintsem meg. Az már Azsiában van, az üszküdari parton és csak negyedórát ut... Elő is jegyzem péntekre... A jövő héten azután megnevezem Jedi Kulét, felhajózom még egyszer a Boszporuszba és ha lesz időm, kiugrok Rodostóba egy percre... Most pedig lássunk neki a galatai hidnak!

Hirtelen az az érzésem, hogy ez felesleges. A galatai hidat már legalább százan leirták, mindenki konstataálta, hogy ez a legnemzetközibb hidja a világnak, mi maradhatott meg még nekem?

— Bocsnat — szólalt meg koponyámban a gyrus centralis anterior, aki fejem legkiállóbb részén teljesít szolgálatot és jelenleg hírlapírói periszkóponhoz van beosztva, — nem látja azokat a hosszú fekete alakokat?

— Ezek biztosan Wrangel tisztek — gondolom és pislogok rájuk kényel-

metlen antipátiával. Mert, eltekintve minden politikai felfogástól, határozottan ellenszenvesek. Komitácák és vad, portyázó csapatok jutnak az ember eszébe, ha látja őket, feltűnnek itt ott, kis sikátorokban, tömegesen merészkednek ki a Grande rue de Pera internacionális utvonallára, amikor már tökéletes benünk a kozmopolita város hangulata, akkor toppannak elő nemzeti oszmáikou és ijesztő, egybeszabott ruhájukban, nem elég, hogy katonák, még amellől a szerzetesekre is hasonlítanak, mondom, borzasztó kinézésük van, az ember ne találkozza velük éjszaka és nappal, ha lehet, kerülje őket el.

Levettem rólu a szememet és rávittem a kokottokra, akik még a Wrangel-tiszteknél is többen vannak és akiket az ember nappal, ha lehet, szüntelen kerüljön el, mert nem kevésbé borzasztó kinézésük van és ne találkozzon velük éjjel, mert ugyancsak veszélyesek. Ó, szegény francia nyelv, hogy gyürnek téged nyers, kibeszelt foghússal, ám ki meri azt mondani, hogy Poincaré nem fertőzte meg nálunk is jobban a gall idiómát?... Egyébként már a kokottok sem érdekelték. Mintha Bukarestben és Budapesten is ugyanezeket láttam volna. Pedig valójában Párisból jöttek, a francia megszálló csapatokkal, itt fűrölni fognak angol tisztekkel, akik majd elviszik őket Kairóba, istenen, ki esküszik meg, hogy nem Tokióban fogják befejezni az életüket?

— Ah!...

— Onoi?

— Effendim!

Fátyolos török nő siklott el a karom alatt... Komolyan megijesztett, úgy rohant... A tömött gyalogjárón, ugylátszik, nem bírt előrejutni, a hónaljánál bujt át, amint a korlától kissé távol állva, kezemet a párkányra tartottam. Arcából nem láttam mást, csak a két szemét, amelyet egy pillanatra felém fordított, amikor szaladt.

A következő percben már én is futottam.

Nem láttam mást, csak a két szemét. Már leért a Sultan Valide-mecsethez... csak tudtam, merre kell menni azután... ha most befordul!... már nem is látom... efenidim!... effendim, nerede dir... nem is tudom mit kérdezzek... nézzem meg a térképet?... inkább tovább futok... istenem, mennyire nem tudok semmit... nők is járnak a mecsetbe?... akkor vagy ide ment, vagy tovább azon a bolt-hajlason tűnt el...

— Effendim! a cipőt tessék levetni!

Oromban papucsaimon szinte rábuktam az imaszőnyegekre. Feszességemet fel kellett engednem, mert mindenki rám nézett.

— Oh... ha szerencsém volna!...

Karcsu oszlop mögé bujtam és szétnéztem. Tekintetemmel egy pillanat alatt átsöpörtem a guggoló mohamedánok felett. Csak az ezerszámra lecsüngő mécspharakat figyeltem meg magamnak feljegyzésre és szemzállaimmal néhány piszkos zsebkezdőt huztam még gyorsan fel, amelyeket a koldusok maguk elé teregettek.

Idéges mozgóláccsal kerestem a nők erkélyét. Sem elől, sem oldalt nincsen...

— Oh, lyet!...

Itt van a lábammál, az oszlop mögött. Alacsony korlát megy a mecset egyik végétől a másikig, fonékon és szélességben, azontul már csak nők imádkoznak... Mennyi kis fekete szalvéta!... most meghajolnak egyetlen ivben... perzsák és kis szürmaszőnyegeket, milyen jó nektek!... hámlatlan orrokat kaptok simogatásra... két, piros és sárga bojtokon kívül ki mer még ernyős pupilláik alá beállni (óh tárgyak fensőbbesége személyek felett!), de maradjatok mind így meghajolva, nem bánom... csak az ő szeme

jöjjön fel!... milyen borzasztó ez az, iszonyu egyhangúság... fátyol, fátyol fátyol... fekete ruha... libbenj föl, tüll!... hiába, kell az individualizmus, ... gyulj ki egyéni tekintet!... Arif!... Baba!... Memet ali Agats!... vagy hogy szólítsalak!

... Lépek ki lassan a mecsetből, mintha temetőből jönnék, kerestem valakit és nem találtam meg. Talán jobb is így. Én egyszer felbecsültem hangulataimat egy zálogházi becsüsnél (akkoriban üres zsebközel és dus képzetelekkel jártam), azt mondta, ne hagyjam ott, mert nem tudnám kiváltani és elpusztulnék bele. Nem láttalak, Baba — tehát élsz bennem tovább. Ha felibbentted volna a fátyolodat, ezek a sztambuli házak sem volnának már nekem érdekesek... Egyszeren elkanyarodtam a villamostól... Kövek, lépcsők, kövek, átjárók, közők, zugok... és micsoda keskeny, magas házak!... Fából! Mintha egy csomó gyufaskatulát állítottak volna egymásra... Négy-ötmeletesek és mindegyik emeletnek legfeljebb két ablaka van... Egy-egy szoba... Ahány emelet, annyi... Egyszerűen titok, hol vannak a mellékhelyiségek... konyha, fürdőszoba, éléskamara... Mondtam, hogy az egész épület négy-szögölgölkö... lentről félig... hátul is... nincs semmi szárny, az udvarra nem nyulik be semmi, egyetlen oszlop az egész... ha csak a pincében nincsenek.

— Ó... Fatimah!

Valaki kikandál a rácsok közül... Sűrű farács van felronva az ablakokra, mint a fátyol az arcokra, homlokig. Itt mindenütt nők laknak, ahol ilyen rácsok vannak... Jól láttam?... Kikandikál?... Ó, alig. A manager éppen tegnap mondta a szállodában: Ők kilátnak de mi, kívülről, nem láthatunk be. A manager tudja, neki, jobb éveiben vízvezetékfelszerelési vállalata volt és fürdőszobákat rendezett be a törökök lakásaiban. Mindig előtte ment egy eunuch.

— Testur! — kiáltotta, amikor egy-egy szobához érték. Egy pillanat múlva hallani lehetett, hogy bentről valaki más ajtón eltávolodott. Csak miután az eunuch így kiürítette a szobákat, mehetett be a manager dolgozni. Egyszer — azt mondja — nagyon szép görög inasa volt. Tíz évével már ifjonti magasra nőtt. Fekete haj, fekete szem és micsoda apollói forma! Ez a gyerek miadig elmaradozott a háramek folyosóján. Neki szabad volt kíséret nélkül ki-bemenni, fiatal volt, az eunuch megengedte. Sokáig nem tudták, hol marad. Végül bevallotta, hogy amikor átment a folyosókon, az asszonyok kinyitották ajtóikat és arany és ezüst-pénzt dobalt ki neki... Utána egy perőig még nyitva hagyták az ajtókat, de ő csak gyorsan felszedte a pénzt és tovább szaladt... Nem tudja, mit akarnak tőle... Ettől kezdve a ravasz segédek minden csekélységért kiküldték, mindig hozott pénzt és mindig elvették tőle.

Irgyalm az eunuchokat. A manager meséli, hogy a gazdag törökök feleségeit űk fürdők, fésülők és öltöztetik is.

— Sie sind dort so, wie die Mägd... Ihr Leibdiener sind sie... Aber nur die Easuchen.

Jövek vissza a sztambuli sikátorokban, két oldalt a fejemenél rácsos ablakok vonulnak, épen alattuk bukdácsolok rász köveken, micsoda szép leányok és asszonyok tühetnek innen három méternyire pufokon, rémes, hogy meg kell feszíteni a vállat, amikor az ember így lefelé megy, hogy le ne essen, a pasák és a boyok most bizonyosan benn vannak feleségeiknél, a fal mellett terpeszkednek szőfákou, nem tesz semmit, én az én csillogószemű szerelmemet épen az első nyújtóztattam ki magamban délutáni pihenésre, vigyázz hamál azzal a taligával, mellé akarok ülni és simogatni fogom a haját és felibbentem álomban fátyolát és szájon fogom esőkolni...

Ben Ami

gyorsan hiszolgált, fontososan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a Frenkel-fatelephoz (volt Janovits és Tsa) Strada Aprinjoravica (Gyufagyár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-01, 2-58.

A hotel az udvaron domb pupo dozó habfe kamazsodó tisztáson k sziklás kop a gyöge

Veréb tyuk begye len szantiká ugrik, de kekvüen, a vendég, ak Szaglás kapu felé léig az egé ottefeleit

Elyujt fekete mac kutyá felé, eszentot tal lággal. Vis száruyasok

Leszáll Finome nak, mint polgárnok

Bicegna fordítja lon Miatha

— Mit És hol ma Nem is csolyásható diszró jött

A gala sertéstől, a vendég rö tyuk mama nehéz, tes oldalára ko

Nagyon egymással előunjt val nek számító

Egyszer dombhoz

Nétek egy harma oda, valan félrehívta a is félrehívt ember ott a vezett.

Pofozko A diszn galamb, a maguára he

A keesek a fülakomá hogy pofoz a kutyá és olyan jól el

Lemekeg — Ejny Aztán a köztöt a füt ditottak a s

Megvolt ményük.

Nagyon kékelk szem gondoltam de én nem tását és hot

A vasut nyába sétált

Ha autó szállás kocson uton, akko ember körö kat, édeni rohanó folyó kodó erdőf felhők és t

játékot játszó

Ha autó De folyt reknek se v föl és össze mozdonyok

Egy kav kiesavarodon gány áll elő

— Tekin — Jó le — De v — Friss

A vételk kirukkolt te dögölt tyub

Nyaraltam

A hotelablakom az udvarra nyílik, az udvaron egy lugas mögött trágyadomb puposodik. Felőtte lassan oszladó habfelhők. Háttér: egy magas, kamaszdó völgyvel borított erdő. A tisztáson két pásztorfin kergetődik, a sziklás kopárságon kecskék majszolják a gyöngy fűvet.

Veréb csipeg a trágyadombon. A tyúk hegyes-göggösen közeledik tehetetlen sántikáló családijával, a veréb félrengrik, de ottmarad. Komorodor jön egykedvűen, sietve mint a kávéházi törzsvendég, akinek sürgős ülnivalója van.

Szágalsz, végigjárja a dombtetőtől a kapu felé nehézkesen folydogáló trágyaléig az egész terepet, vakant egyet és ottefejtli magát.

Elnyújtott óvatosan közeledik egy fekete macska, gyanakodva odapíslog a kutyá felé, de ez nem törődik vele; csakot talált és kibékült az egész világgal. Viszont a kandur békét hagy a szarvasoknak.

Leszáll két galamb. Finoman, megédeseen hajlongva járnak, mint vasárnap délelőt a jóerköcsü polgárok a korzón.

Bicognek a kutyá felé, aki utánuk fordítja lomha fejét.

Miatha kérdeznék:

— Mit keresnek ezek a szeméten? És hol maradnak a kakasok?

Nem is jött kakas, hanem egy pocolyáshatú, barnaszőrű, rossz-szagu disznó jött.

Agalambok elillegették magukat veréstől, a kutya prüszkölt, a kelletlen vendég rőfögött a csibékre, mire a tyúk-mama zordul ráreccsentett és a nehéz, testes állat a domb másik oldalára kotródott.

Nagyon nyugodtan elváltak így egymással és amikor egy kis patkány előújít valahonnan, az is társaságbelinek számított és kedvére kotorászhatott.

Egyszerre két ember jött a szemétdombhoz.

Nézték a trágyát, aztán alkudoztak egymással, akitől a később érkezett oda, valamint öszezvesztet, az egyik félrehívta a harmadikat, aztán a másik is félrehívta és öszezugtak. A két ember ott a szemétdomb mellett öszezvesztet.

Pofozkodtak.

A disznó, a macska, a veréb, a két galamb, a tyúk és ivadéka és az eb magára hagyták az embereket.

A kecskék a sziklákon abba hagyták a felakomat és nézték, az emberek, hogy pofozkodták a trágya miatt, ahol a kutya és macska, galamb és disznó olyan jól elváltak egymás mellett.

Lemegektek.

— Ejnye, ejnye! — ugy hangzott. Aztán tovább szagatták a sziklák között a fűvet, de úgy, hogy hátat fordítottak a szemétdombnak.

Megvolt az emberiségről a véleményük.

Nagyon szegyletem, hogy a kecskével szemben így lecsusztunk. Jó — gondoltam — veszekedjenek, ők birják, de én nem bírom a kecskék magatartását és hotelszobámat elhagytam.

A vasuti töltés mentén Várad irányába sétáltam.

Ha autó nem száguldozik és hosszú, szálás kocsik nem higyóznak az országúton, akkor vad szépségeket lát az ember köröskörül. Sziklás hegyoldalak, édeni völgy közepén lórnásan rohanó folyót, az ég pereméig elnyújtzkodó erdőhegyet, amely fölött fehér felhők és napsugarak szikrázó tüzi-játékot játszanak.

Ha autó nem száguldozik.

De folyton száguldozik és a szálaszekereknek se vége se hossza. Por száll föl és öszebarkózik kehesen köhögő mozdonyok füstjével.

Egy kavargó füst és poroszlopból kiesavarodom valahol a falu végén. Cigány áll előttem.

— Tekintetes ur, mit szeretne?

— Jó levegőt, fiam.

— De venni mit szeretne?

— Friss idegket, gyerekek.

A vételkedvemet már kitapogatták, hurrkolt tehát az ajánlattal. Van két döglött tyúkja, de még egészen friss,

egy rühes kecskéje, amit kiseljeteztek, egy Hunyadról idetevett mopszlija, egy kocsiterék, itt talála hajnalban az országúton, négy ezüstgomb, amit apjától örökölt, egy nagy fekete kendő; vásárosoktól kapta. Ne féljek, egy sem lopott holmi és ha a törvényvel bajom lesz, hívjam csak őt, megösküszik.

— Meg ám, amire csak akarja az ur.

— Rendben van fiam, — mondom — de én nem kereskedem. Nézze, adok magának egy lejt. Ez a legjobb üzlet.

Megvettem, láttam és lenéztem, hogy nem vagyok üzletes ember és kijelentette, hogy sokat károsodom, mert jól lehetne keresni a fölajánlott árun és tartotta a tenyerét.

— Adjon már két lejt, nagyságos ur!

Keresetem, de leghisebb pénzem egy ötös volt.

— Nem baj, adja ide, kártyát vet érte a feleségem.

— Jobb odaadom, csak ne veszen.

— Ejnye, ejnye — ravaszkodott — ha megér magának öt lejt, hogy nem vetnek kártyát, akkor megér hatot is. Adja ide még azt az egyet. Adja már no!

Megkapta. Valamivel csak honorálni kell a nyaraló társas életét.

Tovább mentem, leheveredtem egy mohos sziklán, távol füstöl és portól és minden idillikus vízcobogástól, könyvet vettem elő és olvastam.

Jön egy öreg paraszt, szekerce a kezében. Favágó. Megemeli a kalapját. — Jó napot domnu! Olvas, domnu? Mit olvas? Bibliát olvas, vagy domnu Goga könyvét, vagy megboldogult Ady Endrét?

Odaadom a könyvet. Kassák Lajos műve: Tragédiás figurák. A címlap mögött Bortayik portréja a szerzőről.

Régi szentkönyvek fametszetéhez hasonló.

— Biblia — állapítja meg az öreg és visszaadja a könyvet. — Szorgalmasan olvassa domnu, hogy meg legyen előgedve a sorzával.

Kezet nyújtott, ment tovább az útjára.

Olvadás közben szon veszem észre magam, hogy nyalják a kezem. Főlnézek; egy bivalyfalka közepében találok magam. Az egyik állat odakedveskedett hozzám, belenéz az aktivista könyvbe. Néz, néz, nem okosodik ki belőle. Elmegy.

Nem is bőgött. Rendes bivaly volt. Nem kritikus.

Beesteledtem; mentem a hotelbe. A földszinten vendéglő, három szál cigány nyál. Az ivószobában egyetlen vendég vagyok, a primás hozzá alázkodik, melyik a nótája, tekintetes ur, ugy elhuzom, hogy mindjárt bejönnek az ivóból az utasok.

— Jobb így. Ne huzza!

Főlőrség oszód a felhőmályban. Kegyetlen unalom nehézkedik rám, Munkácsy Siralomházának főalakja vagyok és bár nincs lobogó gatyja a lábszáramon, lelkeim állapota ama szerencsétlen elítélté.

Mégis fölmegek szobámba. Akkor már senki sem pofozkodott; valami egyezség jöhetett létre, mert a dombot eltakarították. A sötétség miatt semmit sem láthattam, de az illat, amely alúrról szobámat is elárasztotta, jól informált.

Visszanyertem az emberiségbe vetett hitemet. De azért másnap visszajöttem Kolozsvárra.

Igy nyaraltam ez év június elsején Csucsán.

Minden jó lelket isten óvjon.

Szabó Imre

Angol-német féltékenység a palesztinai megrendelések miatt

Miért vásárolt Ruttenberg mérnök német gépeket

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Annakidején hírt adott az Uj Kelet arról a kápránról, melyet a Northcliffe sajtó indított a cionizmus, illetve a palesztinai zsidó nemzeti otthon ellen. Ezenek a kápránok megindítását kapcsolatba hoztuk Sir Herbert Samuelnek, a palesztinai zsidó kormányzónak londoni látogatásával. Kifejezték azt, hogy ez az angol sajtó azért választotta sorozatos támadásainak éppen ezt az időpontot, hogy ezzel a Londonban időző kormányzóra nyomást gyakoroljon. A legújabb események teljesen igazolták ezt a feltevést. Valamint igazolták azt is, hogy a támadásoknak közönséges gazdasági érdekek szolgáltak alapul.

Az angol sajtó egy része és különösen magint csak a Northcliffe sajtó, megbotránkozva ad hírt arról, hogy

a palesztinai Ruttenberg-féle villamosítási tervekhez szükséges gépeket Németországban rendeltek meg.

Ez a dolog erősen foglalkoztatja a közvéleményt és a lapok mindenekelőtt azt a tényt kommentálják, hogy Samuel kormányzó a parlamenti tagok előtt tartott beszámoló beszédében egy képviselőnek erővonalozó kérdésére nem adott teljesen kielégítő választ.

A sajtó erővonalozó híradásával kapcsolatban a cionista világsszervezet vezetősége hivatalos nyilatkozatot adott ki, amelyben elismeri, hogy a kérdéses szállítási szerződést tényleg Németországgal kötötte meg

és pedig tízezer font sterling értékű villamosgépekre.

A német gyárak árai száz százalékkal olcsóbbak voltak, mint az angol árajánlatok

ugyanarra az anyagra. Az angol cégeknek teljes lehetőséget nyújtottak arra, hogy árajánlataikat beenyujtsák, azonban árajánlat nem tudták alább szállítani. A vezetőcégek is az volt általános kívánsága, hogy a szállítási szerződést angol cégekkel kösse meg. Tényleg a részüzetek szállítására brit cégekkel kötött szerződést, mindamellett, hogy az angol árai erre a cikre is jóval magasabbak voltak, mint a külföldiek.

Nyilatkozott ebben az ügyben a villamosítási terv megtervezője, Ruttenberg mérnök is és nyilatkozatát a „Times” közli. Ruttenberg ebben a nyilatkozatában kijelenti, hogy közölte a londoni gvarmatügyi minisztériummal, hogy hajlandó az angol árajánlatokat elfogadni, még akkor is, ha azok tíz százalékkal magasabbak, mint a külföldiek. Egyidejűleg a „Daily News” energikusan védelmére kel a Ruttenberg-féle villamosítási terveknek és szembeáll a sajtónak azzal a részével, mely valóságos mű-felháborodással „Ruttenberg botrányát” akar rendezni. A Daily News guayosan kommentálja a Northcliffe-sajtó megbotránkozó híradásait, melyek azt panaszolják, hogy Ruttenberg a Palesztina villamosítására szükséges gépeket és berendezéseket mind Németországban rendelte meg. Ha ez így volna — jegyzi meg a Daily

News — akkor Németország hamarosan abba a helyzetbe kerülne, hogy a jóvátételi adósságait kifizesse. Sajnos, azonban egyelőre erről még nem lehet szó. Ruttenberg mérnök pontos árajánlatokat kér az angol cégektől is és a németországi cégektől is. Az angol árajánlatok azonban teljes száz százalékkal voltak magasabbak, mint a németországiak. Minthogy Ruttenberg üzleti ügyekben nem szokott filantróp és szentimentális lenni.

természetes, hogy a német árajánlatokat fogadta el.

még pedig kerék számban kilencezer font sterling értékű szállításra. Mikor másodszer is szüksége volt gépekre, újra bekérte ugy az angol, mint a német árajánlatokat. Ez alkalommal azonban az angol árajánlatokat akceptálta és az angol gyárakkal kötött szállítási szerződést, mindamellett, hogy az angol árai most is jóval magasabbak voltak, mint a német árajánlat.

Lord Northcliffe egyébként nem várta be a sajtótámadások eredményét és rövid időre elutazott Angliából. Elutazása előtt azonban hosszasan tárgyalt Samuel kormányzóval a Ruttenberg-tervek ügyében.

Ugyancsak ezekkel a sajtótámadásokkal, illetve a Ruttenberg-tervek kapcsolatban kapjuk azt a hírt, hogy a parlament huszonöt tagja memorandumot nyújtott át a többség vezérének, Chamberlainnak, melyben kívánják, hogy az alsóházban alkalm adassék nekik a Palesztina-mandátumról és a Ruttenberg-tervekről nyilvános vitát rendezni.

A „Daily Maily” értesülése szerint pünkösdi után tényleg részletes vita fog megindulni az angol parlamentben a Palesztina-kérdések ügyében.

A sajtó által indított vitába közvetve

Sándor kormányzó is beleszól

egy nyilatkozattal, melyet az egész angol sajtó kivétel nélkül közöl. A kormányzó nyilatkozatában megáfolyja azt a hírt, mintha ő a parlamenti tagok előtt tartott beszédében arról tett volna említést, hogy Palesztinában minden eszközzel el kell érni a zsidó többséget. Ezzel szemben azonban téves az a híradás is, mintha ő beszédében a tulajdoni cionisták követeléseit kárkoztatta volna.

Sulyosodik az ir helyzet

Bécs, június 3. (Lux.) Londonból jelentik a „Neues Wiener Journal”-nak: Az irországi zavargások oly sulyos jellegűt öltöttek magukra, hogy Lloyd George úmrepre tervezett utazását el akarja halasztani. Ma délre minisztertanácsot hívtak egybe, amelyen kizárólag az ir eseményekkel foglalkozni. Londoni lapjelentések szerint a mai tanácskozáson Craichs követelni fogja, hogy az angol csapatokat vezényeljék ki az ir köztársasági hadsereg ellen, amely a határokat fenyegeti. Más hírek szerint Anglia támogatni fogja Észak-Irországot egy esetleges déli támadás esetén. Ulsterbe újabb angol erősítések indultak.

Nemzetközi kereskedelmi konferencia

Bécs, június 3. Párisból jelentik a „Neue Freie Presse”-nek, hogy a nemzetközi kereskedelmi konferencia tízen-négy állam részvétele mellett tegnap tartotta meg első ülését. A konferencia elnökévé Chaumet volt francia tengerészeti minisztert választották meg. Luzatti egykori olasz miniszterelnök a váltókurzus kérdésének tanulmányozására vonatkozó tervezetet terjesztette elő. Egy francia bankigazgató a francia álláspontban kifejtette, hogy a váltóárfolyam vigasztalan helyzetének eredendő oka a szabadkereskedelem korlátozásában van. Amíg a népek el nem törlik a vámhatárokat és szerződésekkel nem térnek vissza a normális kereskedelemhez, e téren javulás nem remélhető. Luzatti javaslatát egyhangulag elfogadták. Eszerint fel fogják szőítani az összes államokát, hogy korlátozzák a bankjegykibocsátást és igyekezzenek, hogy az egyes országok gazdasági politikája egységes és állandó vámrendszer megállapításához vezessen.

Kupferstein M. uri szabótermében
 elegáns öltönyök és telöltők készülnek jutányos árai mellett.
 Francia divitlapok. Finom angol kelmék állandóan raktáron.
Cluj, Unió-utca 18. szám.

Ben Ami
 Prada Aprinjoare
 2-30, 4-01, 2-30.

HIREK

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a hivatalos ünnep miatt szerdán reggel, a rendes időben jelenik meg.

— **Bratiannu Vintila Londonban.** Londonból jelentik: Bratiannu Vintila román pénzügyminiszter tegnap ideérkezett és a politikai s pénzügyi világ vezető személyiségeivel számos megbeszélést folytatott. A pénzügyminiszter többek között Balfourral, Worthingtonnal, Ewans hadügyminiszterrel, a kereskedelmi hajózási államtitkárral, a kincstári ügyek főtisztviselőivel, az Angol Bank igazgatóival és London legkiválóbb pénzembereivel tárgyalt. Bratiannu vasárnap hazautazik Bukarestbe.

— **Diákküldöttség a hadügyminiszternél.** Bukarestből jelentik: A hadügyminiszter előtt ma egy diákküldöttség jelent meg a kommunista perben szereplő diákok ügyében. A hadügyminiszter kijelentette, hogy mindazok kegyelmet kapnak, akik nem követtek el büntetőeljárásokat.

— **Prefektusok élelmezési konferenciája.** Bukarestből jelentik: A belügyminisztériumban az ország összes prefektusainak részvételével ma értekezlet volt, amelyen Constantinescu földművelésügyi miniszter elnökölt. Az értekezlet az egyes megyék gabona-szükségletének megállapításáról tárgyalt.

— **Hamisítják a román bankjegyeket.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Több ízben jelentette az Uj Kelet, hogy a Konstantinápolyból és Bulgáriából érkező utasok gyakran hoznak magukkal hamis román pénzeket, vagy pedig olyan két leles papírpénzeket, amelyek a moszkvai román kincsből származnak. Minthogy a Banca Nationala megállapította a Moszkvába szállított papírpénzek számszámát, a belügyminisztérium rendeltetést adott ki, hogy az összes kikötőbe érkező utasoknál talál 1146 sorozatú két leles pénzeket kobozzák el, mert ezek kivétel nélkül a moszkvai kincsekből származnak.

— **Rosszul fizetik a bukaresti tisztviselőket.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A köztisztviselők rossz fizetése és a fizetésrendezés elmaradása a köztisztviselők legnagyobb részét arra készteti, hogy állásukat elhagyva, magánvállalatoknál keressenek elhelyezkedést. Különösen a pénzügyi és vámtisztviselők hagyják ott tömegesen állásukat, mert a szállítási cégek magas fizetés mellett keresnek szakértő hivatalnokokat. Egyes vámhivatalokból olyan tömegesen távoztak a tisztviselők, hogy a hivatalok munkája megakadt és a legnagyobb üzemszavarok vannak. A pénzügyminiszter emiatt rendeltetést adott ki a tisztviselők távozásának megakadályozására. A volt pénzügyi- és vámtisztviselők semmi körülmények között nem kaphatnak engedélyt sem szállítási vállalatok létesítésére, sem pedig arra, hogy ilyen magánvállalatokhoz, mint társak, belépjenek.

— **Újabb hetvennégy milliárdnyi kölcsön kell Ausztriának.** Bécsből jelentik: A nemzetgyűlés mai ülésén Segur pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be egy 74 milliárdos kölcsönről. Ez az összeg kiegyenlítése annak a kölcsönnek, amelynek a Schöber-kormányzat már megszavazta. A pénzügyminiszter a legnagyobb takarékosságot ajánlja s meggyűrtat mindenkit, hogy semilyen meglepetést nem tervez. De előre kijelenti, hogy a kölcsön, amelynek felvételére ma engedélyt kért, nem fogja fedezni az ezévi szükségleteket, mert a korona állandó értékcsökkenése jelentékeny drágulást von maga után. A pénzügyminiszter beszédét azzal fejezte be, hogy Ausztria nem veszítette el életképességét és reméli, hogy sikerülni fog a lakosság életlehetőségeit biztosítani.

— **A galaci iparkamara a szállítási viszonyok megjavításáért.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A galaci kereskedelmi kamara akciót kezdett a rossz és hátrányos szállítási viszonyok megjavítására. Legutóbbi ülésén tiltakozott az ellen, hogy az államasutak az áruszállítás intézésénél egyáltalában nem akarja tekintetbe venni a kereskedelmi képviselők kívánságait. A galaci kamara most azt kívánja, hogy a vagonelosztás ne történhessék az érdekeltek meghallgatása nélkül s ezért az ország kereskedelmi kamaráit felszólítja, hogy osztlakozzanak az akcióhoz, amely azt követeli, hogy minden vagonelosztó-bizottságban a kereskedelmi kamarák is képviselvé legyenek egy, esetleg két kiküldött által.

— **A magyar választások.** Budapestről jelentik: A választási eredmények jelenlegi állása a következő: 201 kerületben megválasztottak 133 egypártit és kormány támogatót, 37 ellenzékít és 1 pártokivüli képviselőt. Tegnap reggel érkezeti jelentés szerint az ellenzék két kiváló vezetőit, Ruppert Rezsőt Devecseren és Dródy Győzőt Pecsán megválasztották. A hatóságok Gömbös utasítására mindent elkövetnek, hogy Ruppertet és Dródyt megbuktassák, azonban a nép hűségesen kitartott mellettük. A legújabb jelentésből kiderül, hogy Vas József miniszter is kibukott a parlamentből. A magyar választások történetében még nem volt rá példa, hogy anyai miniszter bukott volna meg, mint ezen a választáson. Ez a tény mindennél élesebben bizonyítja a magyar nép kurzusellenes hangulatát.

— **Létrehozták az orosz-köztetést Oroszország és Románia között.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az oroszországi inséges területek lakosságának felségélyezésére a Nansen-expedíció szervezetét létesített, amely az Oroszországnak szánt élelmiszert és gyógyszerkészítményeket Románián keresztül szállítja Oroszországba. Az expedíció párisi központja egységes fajtájú csomagokat állított össze és elvállalja ezeknek meghatározott oroszországi címekre való szállítását is. Dr. Bacillier jelentései alapján a Nansen-expedíció Dr. Viktor Adlert és dr. N. Hermann küldte ki, akik néhány nappal ezelőtt Tighinánál létrehozták az összeköttetést a Dnyeszteren keresztül Románia és Oroszország között. Orosz területen raktárakat állítottak fel, amelyeket erős polgári őrségekkel raktak meg. A múlt hét folyamán több száz láda kondenzált tejet, gyógyszert, ruházati cikkeket, élelmiszert és szappant szállítottak át a román őrséggel ellátott halászbárkákon. Két új nagyobb szállítmány megérkezését a legközelebbi napokra várják s mint párisi táviratok jeleztek, a legjelentősebb szállítmányok, amelyeket a Joint küld, körülbelül két hét múlva fognak megérkezni román területre.

— **Egyetemi tanárok kongresszusa.** Bukarestből jelentik: A bukaresti, jassii, csernovici és kisenevi egyetemek tanárai június negyedikén kongresszust tartanak Csernovicban, amelyen Anghelcsu közoktatásügyi miniszter is részt vesz. A kongresszuson a clujii egyetem is képviselteti magát.

— **Éjszakai repülőjárat Páris és London között.** Londonból jelentik: A régóta tervezett éjjeli repülőjárat Páris és London között tegnap megindult.

— **Egy Marianum-tanár és az Erger-Berger.** Kedves Szerkesztő ur, engedje meg, hogy szokásom ellenére a magam jelentéktelen ügyével s egy még jelentéktlenebb emberrel foglalkozzam az Uj Keletben. A magam ügyéről csak ennyit. A rossz-sors és a lakásínség rászorított, hogy egy-fedél alatt lakjam Diviaczky Rezsővel, akiről azt mondták nekem, azonkívül, hogy a ház az övé, tanár a Marianumban. Én ez utóbbit sose kutattam, akkor se, amikor az egész villanyszámlát, a magáét is, velem fizettette ki, akkor se, amikor egy három méter hosszú, két méter széles, száznolovanegy centi magas udvari pincolukért évi 1800 lei különbért sajtolt ki belőlem és akkor se... de gavallér leszek, ezután még elhallgatók egyet-mást. Mindez nem is tartoznék a tárgyra, ellenben előzménye az alábbi ügynek, amiből kiderül, hogy Erger-Berger, minden zsidó gazember. A napokban egy meghurcolt leányt védtem meg Diviaczky ural szemben a rendőrségen, a leány négy polgárit végzett, nem zsidó, állítólag jelenvolt, amikor a szél betört egy tizenöt leles ablakot és ezért Diviaczky ur rendőrral hurrultatta meg. A rendőrségen a legpörébb nyíltsággal mondtam meg Diviaczky urról a véleményemet, tanuk előtt, semmit el nem halgattva. A kiváló férfiun azóta füttyülő-nyelven értekezik velem, raggeltől estig az Erger-Berger füttyüli ablakom alatt. Ma levélben kérdőre vontam érte, de a tanár ur nem válaszolt. Miután már túrtörtöttem magam és megóvtam a két kezemet a blamázstól, hogy Diviaczky ural az érintkezést ez ügyben folgye, csak annyit kérdek, hogy hát osskugyan Erger-Berger? Minden zsidó gazember? Azok is, akik Diviaczky tanár ural tanítatják a Marianumban gyerekeiket? Tisztelettel Kaczér Illés.

— **Bukaresti cionisták földet vásároltak Palesztinában.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A bukaresti cionisták vezetősége nagyobb földterületet vásárolt a Karmel-hegy fensíkján, Haifa mellett, ahol kolóniát szándékozik létesíteni.

— **Jobbra hajlik az orosz kommunizmus.** Rigaiból jelentik: Moszkvai hírek szerint a munkásság azt követeli, hogy az államügyek vezetésében adjanak megfelelő helyet a középosztálynak is, hogy az ország ipari és gazdasági rekonstrukciója megvalósítható legyen. A bolsevizmusnak jobboldalra való eltolódását jelenti az is, hogy Pétervárt újabb időben több nemkommunista képviselőt választottak meg.

— **Kommunista tüntetés egy bibliai előadáson.** Bécsből jelentik: Ruther Ford amerikai bibliautató tegnap előadásán a kommunisták bojtányt rendeztek. A kommunisták a szónok magyarzatait pfuj-kialtásokkal fogadták, többen odagrottak a szónok elé az emelvénzre és kommunista beszédet rögtönöztek. Mikor a kommunisták rákezdtek az interakcionáléra, Ruther Ford elhagyta a termet.

* **Tegnap délután 3 órakor** az Unió-utcában a Rózsa-utatól a Mátyás-térig terjedő útvonalon egy fekete bőrtárcsa elvezett Sasi György névre szóló okmányokkal. A becsületes megtaláló juttassa el az első kerületi rendőrkapitányához, hol a tárcsában levő pénzén kívül jelentékeny jutalomban részesül.

* **Nyugtázás.** Ezennel köszönettel nyugtazzuk Enzveig Samu ur által beszolgáltatót 198 leit, melyet dr. Brunner Sándor urtól „Pidjam haben” megváltás címen kapott. Cluj, 1922 június hó. Kórház élelmező bizottság.

— **Fiatakoruak betörőbandája.** A városi sziguranca tegnap négy fiatalokru büntőt tartóztatott le a kolozsvári pályaudvaron. A fiatalokruak betörőbandája hetek óta fosztagatta vasuti raktárakat. Kihallgatásukkor beismerték, hogy főleg rézalkatrészeket loptak és ezáltal majdnem százezer lei kárt okoztak az államnak.

— **Nagy árvizek a regátban.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A hetek óta tartó esőzés következtében Gáisc környékén, Covorul megyében a Duna kiáradt és tíz partmenti községet elöntött. A víz az árterület egyes helyein nyolc méternél is magasabb. Az áradás olyan gyorsan történt, hogy a lakosokat házaikban lepte meg éjszakának idején és így nem volt idejük arra, hogy pusztán életüknél egyebet megmentessenek. A kár milliókat tesz ki, emberélet azonban nem esett az áradásnak áldozatul.

Forradalmi polgárháború Oroszországban

A fascisták megszállták Bolognát Róma, június 3. (Lux.) Az olasz kormány nehéz helyzete enyhülni kezd, mert a szocialisták, akik esküdtek ellenzéget a fascistáknak nyíltan állást foglalnak a polgári kormány mellett. Ennek az eseménynek történelmi jelentőségét tulajdonítanak.

Ferrara után a fascisták megszállták Bolognát és az államhatalmat nemlétezőnek jelentették ki. A telefont és táviradvonalakat helyenként szétrombolták. Északolaszországban több kommunista községet elpusztítottak.

Róma, június 3. A Lux jelenti: Bolognában a helyzet változatlan és komoly. A fascisták ugyan megígérték, hogy szombatra befojessék a börtönöket, de még mindig szal fenyegetőznek, hogy 50.000 emberrel vonulnak be a városba, ha a prefektust el nem bocsátják. A város és környékére elrendelt ostrom-állapotot felfüggesztették.

Ort. Chevra Kadisa Cluj.

Értesítés

Értesítetnek az érdekeltek, hogy választmányunk f. hó 4-én délután 3 órakor Szentlélek-utcai helyiségében tagfelvételi ülést tart

Cluj, 1922 június hó 1-én.

Rosenzweig Antal
egyleti elnök.

Értesítés!

Értesítjük t. vevőinket, hogy központi irodánkat és raktárainkat Calea Regele Ferdinand (Ferenc József-ut) 70. alól végleges helyiségünkbe Strada Londra (Hosszu-u.) 21. szám alá helyeztük át.

„RÓZSA” nagydrogéria és vegyészeti gyár rt.
Telefon 10-30.

Befőttes ü hitelesített palac-
Uborhás V kok és poharak,
Tábla G függő és fali

Lámpák

raktárról azonnal megrendelhetők
Ausländer Testvérek

Cluj-Kolozsvár, Piata M. Viteazul
(v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9-54.
En-gros! En-detail!

Speciális hajfestő,
női fodrász és
manicure terem

Gallik si Fodor, Cluj

Calea Victorei 2. (volt Rossut: L.-u.)
Modern hajmunkák,
Jutányos árak! 1284

Kereskedők és viszontelárusítók figyelmébe!

2 vagon olasz céma érkezett, garantált 400 yardos la. márkák.
Szállítunk legelőcsőbb napi árban postai ezétküldéssel.

Gutfried és Herskovits
Oradea-Mare, Piata Unirii 12. — Telefon 211.

Textilárut

nagyban legelőnyösebben
vásárolhat

Réger & Heimovits

cégnél, Cluj, Piata Mihail
Viteazul (v. Széchenyi-tér) 12.

Ujcsatornát építenek az Alduna és Fekete-tenger között

- Az Uj Kelet bakkarest munkátsától -

A nemzetközi Duna-bizottság, mint távirati jelentés közölte, néhány nappal ezelőtt kezdte meg tervmunkáit, amelyekből eddig hivatalos jelentést nem adtak ki, dacára annak, hogy olyan kérdések kerültek tárgyalásra, amelyek elsősorban ugyan Romániát, de nem kevésbé érintik az összes partmenti államokat. Arról volt ugyanis szó, hogy az Aldunán, a sulinaí szoroson, amely rendkívül iszapos és ha állandóan nem kotorják, nem alkalmas a hajózásra, új csatornát építenek, amely egyenes vonalban kötné össze a Duna alsó folyását a Fekete-tengerrel.

A tárgyalások napokon keresztül folytak és sikerült ezerről a következő részleteket megtudnom:

Az Alduna hajózhatóvá tétele a landó munkát kíván, ezeknek a munkálatoknak elvégzésével a nemzetközi Duna-bizottság van megbízva. A bizottságról egyáltalában nem lehet beszélni, hogy minden tekintetben helyzete magasiatán állna és csak emlékeztetni kell rá, hogy az Aldunán a sulinaí szoroson, amely rendkívül iszapos és ha állandóan nem kotorják, nem alkalmas a hajózásra, új csatornát építenek, amely egyenes vonalban kötné össze a Duna alsó folyását a Fekete-tengerrel.

Ezen ezért már a múlt év elején megkezdte munkáját a nemzetközi bizottság által szakemberekből megalakított komisszió. Feladata az volt, hogy tanulmányozza az Alduna hajózási viszonyait és azokat a módosításokat, amelyek lehetővé teszik az állandó munkálatoknak lehetőségét a szükséges költségek való elintézését. A bizottság tavaly egész nyáron át dolgozott, pontos méréseket eszközölt az Aldunán és a sulinaí szoroson és egy nagyarányú munkálat tervét és költségvetését állította össze. A ter-

vek szerint a meglévő csatornának első szakaszát lényegesen ki fogják bővíteni, amelyet azonban, hogy a további munkálatoknál követnék a régi csatornát, a legrövidebb vonalon új csatornát létesítenek magas gáttakkal, még pedig a kiliai Duna ág elárásával. Ilyen módon biztosítanák azt, hogy a Duna mélysége állandó volna, a tengeri hajók akadálytalanul jöhessenek fel a kikötőkbe. Viszont ennek a megoldásnak más nagy hátrányai vannak, dacára annak, hogy az új hajózási csatorna karbantartása sokkal kevesebbe kerülne, mint az évente most kiadott összeget.

A gátak megépítése, a szükséges kotrási, építési és folyamrendezési munkálatok kerekén 45 millió francia frankba kerülne, vagyis hozzávetőleg 600 millió leibe. A nemzetközi Dunabizottság úgy tervezi, hogy ha a munkálatok megkezdéséhez szükséges ötmillió francia

frankot rendelkezésre bocsátják, évi rendszeres bevételeiből fedezni fogja az építési költségeket, amelyek kedvező munkaviszonyok esetén nem emésztenek fel az előirányzott összeget teljesen.

A nemzetközi bizottság által kidolgozott tervet hivatalból megküldték a magyar, csehszlovák és jugoszláv kormányoknak betekintés, illetőleg jóváhagyás céljából. Erre azért van szükség, mert az Alduna nemzetközi felügyelet alatt áll és minden ott végzett munkálatba az összes partmenti államoknak bele kell szólásuk van. A partmenti államok kormányai valószínűleg rövidesen a hajózási társaságok szakértőinek rendelkezésére bocsátják a terveket, hogy azon a szükséghez képest javításokat eszközöljenek és javaslatukat a nemzetközi Dunabizottság szakértői elé terjesszék. Ha a munkálatokat a jövő év tavaszán megkezdik az év végére teljesen be is tudják fejezni.

eredményeket elérni. Ha nem muszáj, Bratianu nem szokott engedelményeket tenni.

A belgrádi esküvő és a pénzügy-miniszter külföldi utja foglalkoztatta a tegnapi minisztertanácsot,

amely elhatározta, hogy a belgrádi esküvőn a miniszterelnök és a külügyminiszter képviselje a kormányt. Egyáltalán elhatározta a kormány, hogy értékes nászajándékot vásárol az ifjú párnak, amelyet a kormány tagjai saját költségükön vásárolnak meg. A miniszterelnök közölte a minisztertanácsal, hogy Bratianu Vintila pénzügyminiszter három napra Londonba utazott a kincstári bonck ügyének letárgyalására.

Az „Universul” szerint Bratianu Vintila Párisban befejezte tárgyalásait, amelyek kedvező eredménnyel végződtek úgy a kincstári bonckra, mint a külföldi költségre vonatkozólag.

Ezután a Pilsudszky lengyel köztársasági elnök utazásával kapcsolatos előkészületekről tárgyaltak.

A tanácskozás következő tárgya

az amnesztia-rendelet

volt. Elhatározták, hogy az amnesztiát kiterjesztik a választási deliktumok elkövetőire, valamint a moldvai menekültek román törvényekbe ütközött cselekedeteire.

A minisztertanács végül a hadügyminiszter előterjesztésére 25 millió rendkívüli hitelt szavazott meg a tisztikar hitelszükségletének fedezésére.

Amnesztiát a háboruban elítélt zsidóknak is!

Bukarest, június 3. Horia Carp újságíró az „Adeverul”-ban nyílt levelet intézett Bratianu miniszterelnökhez, amelyben kéri, adjanak amnesztiát a háború folyamán elítélt zsidóknak is, akik közül igen sokan ártatlanul szenvednek.

Valódi nürnbergi

Korong-Mintázó-Marok-Lakkozó-Mázoló

ECSETEK

Rados & Co.

festéknagykereskedés, Cluj, Gal. Reg. Ferdinand 21. Telefon 692.

A miniszterelnök elhalasztotta a válság megoldását

Constantinescu nem „akart” megegyezni Maniúkkal. Az amnesztia-rendelet és a háboruban elítélt zsidók

- Az Uj Kelet tudósítójától -

A pótválasztások eredménye a kormánypárt körében vegyes érzelmeket keltett. A beszarabiai és bukovinai eredmények nem ellensúlyozhatják az Erdélyben szenvedett vereséget, hiszen a politikai válság kulesát éppen Erdély állásfoglalása képezi. A nemzeti párt joggal hivatkozhat arra, hogy Erdély közvéleményét Maniu és Vajda képviselik és éppen ez az újabb tanubizonyosság távolította el végképpen a kormányt az erdélyi politikusoktól.

Vajda Sándor, akit a kommunista párten tanuként halgattak ki, a „Lupta”-ban ismételtan hangsúlyozza, hogy a nemzeti párt nem találkozhat többé Bratianuval. Kijelentette azt is, hogy a gyulafehérvári kongresszust akkor tartják meg, amikor az a kormánynak a legkellémetlenebb lesz.

A nemzeti párt és a parasztpárt viszonyában csak látszólagos az elhidegülés,

amely csak egy erdélyi körületben történt jelölés miatt következett be. Vajda figyelmezteti a parasztpárt vezetőit, hogy közös munkát, közös célt csak közös megértéssel lehet eredményesen végezni és reméli, hogy a jövőben a közös akciót minden kiesinyes érdekettől eltekintve fogják lefolytatni.

A kormány és a nemzeti párt megegyezésére indított tárgyalásokról liberális körökben és főleg a vintilisták azt mondják, hogy azokat Constantinescu nem is annyira nem tudta, mint inkább nem akarta eredményesen lefolytatni. A kormánypártban még napirenden vannak a sürgetések, kifelé semmi kilátás a megegyezésre valamely ellenzéki csoporttal. Vintila Bratianu tárgyalásai pedig az annyira fontos bonok és nagy hitel ügyében semilyen eredményt sem ígérnek. Ilyenformán érthető, ha a miniszterelnök időt igyekszik nyerni mielőtt döntő elhatározásokat hajt végre. Bratianu miniszterelnököt mindjárt visszatérése után sürgették pártbívei, tegyen valamit a válság megoldására.

A belgrádi esküvő utánig semmiféle sem akarok tudni, választotta lehangozott és ingerülten Bratianu.

A „belgrádi esküvő után”-ra szóló terminusra azonban úgy tudják, nem is a kormány tagjainak elfoglaltsága miatt van szükség. A miniszterelnök reméli, hogy addig a pénzügyminiszter csak elér valamilyen eredményeket Párisban és Londonban, amely aztán alkalmas alapot képezhetne a kibontakozásra irányuló akció részére.

Magasabb valutával - mondotta a miniszterelnök egyik intimusa - kisebb áldozatok árán lehet nagyobb

karó alá, csak hogy ne tudják meg a szomszédok, hogy nincs mit enniük. S a végén Menasse Chaimnak mégis mennie kell, venni a koldusbotot, hogy együtt ne nyomorogjanak.

Itt kezdődik a tragikus élet. Menasse Chaim ajánló irást kap a buczaci gaontól, hogy valaha jobb napokat látott, a szegénynek jól eselnekedett, méltó minden jólelkű segítségére. Menasse Chaim a szegénylős emberek átkával viszi a zsebében a snorernek oly sokatértó ajánlást és nem veszi hasznát soha. Míg a szomorúság hányatott viszontagságai után egy cshbeli koldus meg nem vásárolja az ajánló papírost. A történet itt kezd a csodálatos határait surolni. Menasse Chaim elmegy a jaslóvitzi nagyvásárra és portékát akar vásárolni, hogy hazatérjen, de a kalmárok és a nagykereskedők szöhoz se engedik, koldusnak nézik, pénzt dobnak neki. Menasse Chaim végignézi a vásár sok látványosságát, este betér egy fogadóba, amelyen vásári ponyvasátor ez is, a fogadó, a démon maga, rakja elébe a sok enni innivalót. Menasse Chaim, bár belül a mérséklés hangja óvást emel, ránez az ételekre, magabiztosság van abban, hogy amikor nincs kenyér a háznál napok óta s jön a szombat, az asszony köveket rak a kalászt-

Egy zsidó regényről

S. J. Agnon könyve: És a megörbédit kiegyenesedik. Sas László fordítása. Kiadta a Kadima Clujon.

Még nem olvastam könyvet, amely ennyire zsidó legyen, mint ez. Az „És” szövektől, amellyel a címe kezdődik, a sűrűmóttól, amellyel végződik, minden betűje zsidó. Az orosz-zsidó regényírók és elbeszélők sohasem tudták magukat kellően függetleníteni a nagy orosz irodalmi hatásoktól. Hol Csehovot éreztük, hol Gogolt, néha Ohlomot, néha Turgenjevot, még Gorkijt is és az egészen újakat. Ami nem akar césáris lenni, a dolog igen természetes. A keleti zsidó tömegek írása nem kismértékben hatottak az orosz tömegek írói. Néha a zsidó író vizitelt le az orosz írónál, néha egy vagy több orosz író hagyja ott névjegyét egy-egy zsidó elbeszélésben vagy regényben. Ami érvényes szabály a fizikában, beszívargás és kiszívargás, érvényese különböző kulturák irádalmaiban is. Agnon regénye: „És a megörbédit kiegyenesedik”, egyike ama ritka példányoknak, amelyekben semmilyen ideges hatás nem érezhető. Ez a munka százszázalékos zsidó munka. Ahogy a történet halad, bölcsmondásokon át, sarkigazságokon át, példázatokon és közbeékelte törté-

ak betörőbandája A tegnap négy fiatal...
százézer lei kárt okoz-

polgárháború országban

szállottak Bolognát 3. (Lux.) Az olasz...
jelentőségét

fascisták megszállás...
tették ki. A telefo...

3. A Lux jelenti:...
nem bocsátják. A...

Kadisa Cluj.

és érdekelték, hogy...
Rosenzweig Antal

egyleti elnök.

sítés!

evőinket, hogy köz...
szám alá

nagydrogéria és...
telefon 10-30.

palacsinták és poharak,

mpák

megrendelhető

hajtató, rász és

re terem

odon. Cluj

nkák, 1284

fiata Mihail chenyi-tér) 12.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Vasárnap d. u.: Délutáni kabaré. Falu végén kurta kocsmá. Színész nem ember. Katica. Magánszámok. (Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátéka. Mérsékelt helyárakkal.)

Vasárnap este: Drótostót. (Berky Lili vendégjátékával. Premier-helyárakkal. Napi bérlet 154. szám. B.)

Hétfő d. u.: Kis király. (Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Mérsékelt helyárakkal.)

Hétfő este: Náni. (Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Premier-helyárakkal. Napi bérlet 155. C.)

Kedd: Rigoletto. (B. Sándor Erzs. kamaranékesnő harmadik föllépésével. Felmolt helyárakkal. Opera bérlet 24. sz. Előadás kezdetén a nézőtérre vezetők ajtókat bezárják.)

A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

MOZGÓK MŰSORA:

Egyetem-mozgó.

Vasárnap: Fidelity.
Hétfő: Fidelity.
Kedd: Merista. (Borgia Cesar.)
Szerda: Merista. (Borgia Cesar.)
Csütörtök: Merista. (Borgia Cesar.)
Péntek: Anyja helyett a leánya.
Szombat: Szerencse szeszélye.
Vasárnap: Szerencse szeszélye.

Uránia-mozgó:

Vasárnap: Elhamvadt szerelmek.
Hétfő: Elhamvadt szerelmek.
Kedd: Bűn és bűnhődés.
Szerda: Bűn és bűnhődés.
Csütörtök: Bűn és bűnhődés.

Üzletáthelyezés!

Értesítjük tisztelt üzletfeleinket, hogy üzletünket Zöldfa-utca 8. szám alá (Kömlös Testvérekkel szemben) helyezzük át, hol az megnyitottuk. hó 10-én megnyitottuk.

Blum Testvérek

rövidáru nagykereskedők, Nagyvárad. Telefon 703.

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1286

Krébs János szlijgyártó

Cluj, Calea Regele Ferdinand 77. Kereskedőknek árkedvezmeng!

Valutapiac június 3-án

TŐZSDÉK	Lei	oseh kor.	márka	fran. frank	svájci frank	lira	osztr. kor.	magy. kor.	font sterl.	dinár	leva	longy. márká	dollár	holl. forint	török font	svéd kor.
Bukarest	valuta deviza															
Bécs	valuta deviza	22750	4350	1160	2245	61250		1405	512	41		208	11100			
Prága	valuta deviza															
Berlin	valuta deviza	52650		25	5240	1820	23750	3255	1255				27125	10575		
Zürich	valuta deviza	1015	19250					63				14	52250			
Paris	valuta deviza															
Budapest	valuta deviza	556	16	308	75	15750	4275	715					82250	322		
			16	315	7575	15750	4325	71250								

UJ!

ira berendezett
üzlet!!!
ékszerhelyiség-
tér 15. sz.)
Braunfeld
beltagja
donáogh
a legkényesebb
megfelelő
és diszmü-
ból
t. telefon 6—43.

s, késes,

szakmába vágó
munkákat szak-
szerint, vállalom
szolid és pontos
kiszolgálással
Gajzágó Márton
Cluj, Híriási-utca 5.
(Óvár.)

da, doboz és Marosujvár.

gázüzemi láda,
készít és azonnai
menny fából min-
laktat, dobozokat,
Nagyobb szük-
ly színben tesz
2653-1

yeshalom—Buda-
Biharkeresztes—
Kötegyanban fel-
poszturaink utján
lése mellett
napi
Ó-és Uj-Románia
vagy vissza da-
gonrakomány
lalunk
k. Központ Cluj,
Wien I. Roten-
Mare Rimanoici-a.
1276

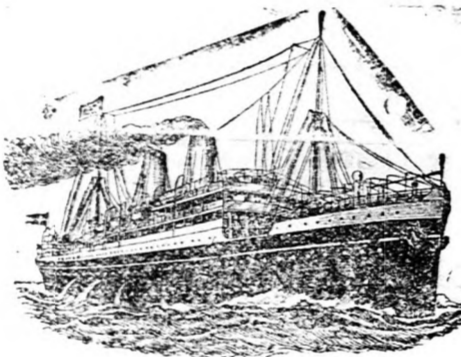
SOKA T

ly részébe
eszközöl a

elmi

ak

lotával szem-
nek vétele és
lák, lombard-
napit-napig
matóztatnak.
és 7—25.

באלטיק אמעריקאן-ליניע

נענעראל פערטרעטונג פיר רומעניע
בוקארעסט

הויפט קאנטור קאלעא. וואקארעשטי נומ' 60

אויך פיליאלען אין נאנץ רומעניע

טעלעגראממארקעסע:

באלטיק ליניע בור ארעסט

דיא איינציגע אנענטור וועלכע מאכט טראנספארטן מיט דער גרעסטער פערזענלעכער בוי צום פארט דאנציג בלויז אין 3 טעג. פון פארט דאנציג גייען אב וועכענטליך נומ בעוויסטע שיפפען ראטווייע, ליטאניע, פאלאניע, עסטאניע, וועלכע מאכען רעגעלמעסיגע קורסעס מיט זעהר גוטע בעקוועמליכקייטען. דער פרייז פיר דעם איבערפארהען פון בוקארעסט נאך אמעריקא אדער פון בוקארעסט בוי קאנאדא אין דאללאר 105 אין דעם פרייז פערשטעדהט זיך וויא פאלט:

- דיא נעטהויגע וויוועס
- דאס איבערפארהען מיט דעם בעסטען טראנספארט בוי צום פארט
- קווארטער עסטען אין קאראנטין אים פארט בוי אין טאג פון אב-פארהען מיט דער שיפף
- דאס איבערפארהען מיט דער בעסטער שיפף קיין אמעריקא אדער קאנאדא, וויא אויך אין כשרה קיבע.

דיא יעניגע וועלכע וואללען שפארען געלד, צייט, אין זיך נישט פילע פלאנען אויף דער ריווע, זאלל זיך ווענדען צום הויפט קאנטור: באלטיק אמעריקאן ליניע וועלכע שיקט איהרע פאסאזשערען דורך דעם פארט דאנציג אום דויערט נישט מער וויא 3 טאגע פער באהן אהנע איבער צו שטייגען אין פון דעם פארט דאנציג נאך אמעריקא אדער קאנאדא מיט דיא בעסטע שיפפען אין 9 בוי 10 טאגע. דורך אונזער פארט ברויכט מאן נור אין פאלנישען וויוואם וואס קאסטעט בלויז נור 100 לעי. אויך נומע בענליכער בוי צום פארט. דיא בעסטע לייסטונג אין אללע פאללע. דיא גרעסטע בעקוועמליכקייט ציר פערפיונג: סעפעראטע קאבינען פיר 3-טער קלאסעס פון 2—4 אונד 6 פער-זאנען דיא מאנשאפט אויף אונזערע שיפפען רעדען יודיש אונד רוסיש וואס מאכט איינע גראסע ערלייכערונג דען פאסאזשערען.

וויר בעזארגען פיר אללע אמעריקאן-ריווענדען דיא רעניסטירונג בייס אמעריקאנישען קאנטור. זיע האבען ניכט נאטהויג שפענען צו מאכען, וויר פערשטענדיגען זיע רעכטצייטיג וואן זיע דאס וויוואם צו בעקאממען האבען, וויר האבען דירעקטע פערבינדונגען נאך אראנזשיניען, בראזיליען, קובא, מעקסיקא אויף דען גראסען שטעלדראמפפערען.

דורך אונזערע דירעקטע פערבינדונגען זענען מיר אומשאנדע דיא בעסטע אינפארמאציע צו געבען מיט יעדער ענדערונג וואס ווערט ארויס געגעבען בעצינגליך דער ריווע. אויך זענען מיר בעקאנט מיט אללע מאכערעלען אדער בעשטעמיניג וואס עס ווערט אנגענאמען אויף יעדען קונטרעס אים אומערעסט דער עמיגראציע. מיר פערשאפען איינע קורצע אונד בילליגע פארהרט. נומע בעהאנדלונג אין אללעם וואס עס איז נור מעגליך לטובה דעם פאסאזשער. ווענען אינפארמאציע ווענדעט אייך אין אונזער הויפט-קאנטור קאלעא וואקארעשטי נומ' 60 מאגליך אפען פון 8 אונד פרייז בוי 7 אונד אבער. אללע אנפראגען אונד ראטהעלענע ווערדען ערטיילט נאנץ אומזאמט.

PROGRESS

Rövidáru nagykereskedés | Oradea-Mare Nagypiac 5. Telefon 455. | Kereskedők legelőcsőbb bevásárlási forrása

Stern József és Testvére

Kefegvár Rt. Debrecen.
Elvámolt raktára és vezérképviselése egész Románia területére 1326
Rózsa Rezső cégnél
Oradea-Mare, Nagypiac-tér 5.
Vidéki megrendelések postán eszközöltetnek

Előirásos hitelesített űrmértékek
nagyban gyártása 1296
GRÜNWALD JAKAB
villanyerőre berendezett gyárában legújításban szereshetők be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Fürdőidényre

gumisapkák, szivacsok, minden nagyságban, szarvasbőrök, luffák nagy választékban kapható a

„Rózsa”

nagydrogéria és vegyészeti gyár Rt. detail üzletében
Cluj, Piata Unirii (volt Mátyás király-tér) 26. szám. Telefon 7-91.

Telefon 5—88. Telefon 5—88.

Kereskedők figyelmébe!

Előnyösen vásárolhat gyapju és mosó delain, himzett és cachmir fejkendőket, valamint Raschi vállkendőt, női szöveteket, Grohmann fejtőt és szövőfonalat.

Judovits Lázár

kendő, szövet, szövőfonal engros üzletében
CLUJ, Szép-utca 2. szám.

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage
Ajánlja saját készítményű sérvkötőit, haskötőit stb. Női és férfi övszerek nagyraktára 00000

SCHÖNBERGER, SPITZ & Co

kötött, szövött, rövid és norinbergi áruk nagykereskedése
Oradea-Mare—Nagyvárád, Nagypiac-tér

GRÜNWALD-ÜVEGCISISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYAR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT
ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16
Tükröveg megérkezett!
Ujrafoncsorozás I I I I
Finntükrök raktára I I I
Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint készülnek

TUNGSRAM

SPORT

A bajnokság utolsó mérkőzései

A mai sportprogram

Az Uj Kelet munkatársától

A kolozsvári kerületben a bajnokság befejezéséhez közeledik. A mai vasárnap a bajnokság finisének is tekinthető és így a június 4-iki mérkőzések a helyezésre döntő jelentőséggel bírnak.

A kerület mai sportprogramja:

Kolozsvár. Rendező egyesület: Univerzitatea.

Dél előtt a KAC ifjúsági és női atlétikai versenye.

Kispálya d. u. 3-5. KMTE II. - Haggibbor II. szöv. díj. Bíró: Moldován Miklós.

Nagypálya d. u. 1 órákor KMTE - Unio II. oszt. bajnoki. Bíró: Koncz Rudolf.

Nagypálya d. u. 3 órákor KKASE - Aesculap II. oszt. bajnoki. Bíró: Winkle István.

Nagypálya d. u. 5 órákor MTK - Univerzitatea I. oszt. bajnoki. Bíró: Czinczár Imre.

Marosvásárhely. KAC - MCFR I. oszt. bajnoki. Bíró: Vida Andor.

Torda. KAC II. - Törökvs barátságos. Bíró: Haas Erich.

Nagyenyed. NTK - KKASE II. Pályaváto mérkőzés. Bíró: Adorján Odón.

Bánffyhyvad. A szezon első mérkőzéseit a CFR II. és az Elit csapatai tartják meg. Június 4-én a CFR II., június 5-én pedig az Elit lesz a bánffyhyvadi csapat ellenfele. Mindkét mérkőzést Petrán Sándor kolozsvári bíró vezeti.

Dés. Június 5-én az Unio és a Sparta barátságos mérkőzést tartanak Adorján Odón bíróságával.

Gyalu. A Haggibbor ifjúsági csapata június 5-én pályaváto mérkőzést tart a GyAC csapatával. Bíró Vatiacu Sabin lesz.

Az elsőosztályu bajnoki mérkőzések során fair és nívós játékot ígér az MTK és Univerzitatea találkozója. Az egyetemi csapat javuló formája arra enged következtetni, hogy az MTK őszi 3:0 arányu győzelmét nehezen fogja megismételni.

A KMTE - Unio mérkőzés érdekeseknek ígérkezik. Ha mindkét csapat teljes összeállításban játszik, elkieseredett küzdelem után a munkáscsapat egy gólarányu győzelmére várható. Az őszi fordulóban 2:1 arányban a dési csapat győzött, de igazolatlan játékosokat szerepeltetett.

A KKASE nehéz küzdelemet fog vívni a feljavult Aesculappal a győzelemért.

Marosvásárhelyen a KAC és az MCFR találkozója teljesen nyílt. Az őszi forduló 0:0 eredménnyel végződött.

Labdarugás

NAC - Kinizsi Bukarestben. A „Mare Cupa” döntőmérkőzése ma kerül eldöntésre Bukarestben. A tavalyi nyertes Kinizsiek sorsolás szerint a NAC lesz az ellenfele. Mindkét csapat tartalékokkal fog szerepelni. A Kinizsi nélkülni fogja Ritter kapust, Frech és Schüller csatárokat, a NAC Kinizsi fedezetet és Románi csatárt, akik Románia válogatott csapatában játszanak június 8-án Belgrádban a jugoszláv válogatott csapattal és akiket jelenleg Temesvárt a trialmérkőzések kötnek le. A mérkőzést Nagy Lajos kolozsvári szövetségi bíró vezeti.

A Haggibbor Nagyváradon. A Haggibbor csapata a pünkösdi ünnepek alatt Nagyváradon a Törökvs és Egyetértés csapatával barátságos mérkőzéseket játszik. Tekintettel Jakobinak a román válogatott csapatban való szereplésére és Pollák sérülésére, a Haggibbor tartalékokkal szerepel, ami győzelmi esélyeit lényegesen befolyásolja. A Haggibbor Moskovitz Jakab és Jakobi Ernő kíséretében a következő összeállításban megy át Nagyváradra: Rosenfeld, Wesel, Lazarovits, Virág, Braun,

Feuermann, Szöke, Rosenberg, Bornstein, Roményi és Nyul.

A Birák Testülete rendkívüli közgyűlése. A kolozsvári Birák Testülete június 13-án, kedden este 8 órákor rendkívüli közgyűlést tart, amelyeken Gergely Aladár bíró felelősségét fogják érdemben elintézni.

Nemzetközi mérkőzés Máramaros-szigeten. A pünkösdi ünnepek alkalmával nemzetközi mérkőzés színhelye lesz Máramaros-sziget. Június 4-én a cseh-szlovákiai, huszti C.SK lesz a máramaros-szigeti zsidó csapat, a Sámson ellenfele, június 5-én pedig a Máramaros-szigeti SC csapatával mérkőzik a huszti vendégcsapat.

Atlétika

Az Univerzitatea atlétái Bukarestben. Június 4-én kerül eldöntésre Károly trónörökös védnöksége alatt a Károly-kupaért folyó atlétikai verseny, amelynek védője a kolozsvári Univerzitatea. A kolozsvári egyetemi sportklub atlétái teljes számban utaztak le Bukarestbe, hogy újlag biztosíthassák a maguk részére az értékes vándordíjat.

Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: FRATERNITAS nyomdával.

Szerkesztőségi telefonszám 977.

Telefon 3-94.

Kiválóan izletes, orvosilag is ajánlott dupla malátás

„Mendel” tordai sörgyár különlegessége, közönség legkedveltebb itala, ugyancsak a közkedvelt tordai

Korona-sör

is mindenütt kapható. oo

Glória-tápsör

Mendel Sörgyár, Turda-Cluj, Cafea Dorobanilor (Honvéd-u.) 11. sz.

Nagyobb mennyiségben érkeztet

Anilin (Meister Lucius-féle), vegyi termékek és földfestékek. Ultramarin vegytisztá, külföldi lakkok és zománcok, kékkő, enyv, ecetsav, valódi terpetin, Schellack T. N. Oranje legelőnyösebben beszerezhető

Kalmár

áruforgalmi rt. fűszer, festék és gyarmataru nagykereskedésében, CLUJ (Kolozsvár).

Főizlet: Strada Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 42. Telefon: 425. Fióküzlet: Stradd Rugului (Csertörő-utca) 56. Telefon: 5-44. 1854

Hirdessen az UJ KELET-ben!

Feuerstein I.
textil, kötött és rövidáruháza
Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Kássa Albert
Gép- és elektrotechnikai
műszaki vállalata
Cluj, C. Victoriei 99.

Alváca-fürdő
megnyílik 1922. május hó 20-án
Ortodox kóser házikonyha,
kóser italok.
Polacsek János,
fürdővendéglős Alváca.
3801-1

Cukorka és esokoládé raktár
Luszlig és Nussbacher
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán,
utánvét mellett.

Szalámit postán
utánvét mellett pontosan szállít 1344
Winkler Márk & Co. Szalámigyára
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér) 39. Telefon 12-90.
Árjegyzék és a kérésre ingyen.

Szállítunk előnyös napi áron ab raktárunk:

Reichhold, Flügger és Böcking-féle
Kocsilakkok
Zománcok
Padlólakkok
Butorilakkok

Beck, Koller & Co.-féle
Korongecsetek
Patronáló ecsetek
Paraszteszelők
Lakkecsetek
Mázoló ecsetek, stb.

Schmincke & Co., Düsseldorf-féle
Művészolajfestékek
Aquarellfestékek
Pastellfestékek
Festőszerek, kellékek

Eredeti német gyártmányu
Falzöldék
Ultramarin Ia
Földfestékek
Vegyi és lakkfestékek
Anilinek (Meister, Lucius & Brüning)
Bessemer hidfesték
Carbolíneum

Segesvári és Társai
festéknagykereskedése
Cluj - Kolozsvár

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja szavanként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak 2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja - 10 szöveg - 10 lel. Jellegű hirdetésre semmiméni felvillósítást nem adunk. A hirdetés ajánlatok helyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők át, vidékiek a kívánt címre fűvébbitatnak. Erre a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel. 60 bani bérlegköltség fizetendő.

Báza tündön az orth. שר vendégfogé megnyílt. Márk Herman Dés. 3897 1

Eladó jókarban levő gyűrűs kenésű 1000 mm. Máv. cséplő, magánosan. Rosenbaum Pál, Szászrégen. 3921

Keresünk azonnali belépésre egy 23 éven felüli ügyes, komoly törekvő és megbízható v. kereskedőt, ki a vasárú és számszaktudásban tökéletes szaktudással bír. Csak olyan, ajánkozók küldjék be bizonyítványmásokkal és ízetési igényvel ellátott ajánlatukat, kik hasonló üzemben már működtek és elegendő üzleti gyakorlatot tudnak igazolni, valamint román vagy német nyelvismerettel bírnak. Ferrarini Fratelli Wachtel & Co. Jassi Romania.

Kocsigyártóknak, kovácsoknak alkalmas batárok, félfedelű kocsi, landaner jutányos áron eladó. Schwartz, Regele Ferdinand 112.

Magyar, német, francia levelező fél napi elfoglaltságot vállal. Megkeresések „Perfekti” jellegre a kiadóhivatalba kéretnek.

Bucskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóüzem állandóan nagy készlet kicsinyben és nagyban. Legelőnyös árak mellett. Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is eszközölök. Jelenlegi talp és bucskor ára 65-70 lel. Vagontérelnél 5 százalékos kedvezmény.

SÁMSON-BÖRGYÁR
Gyufagyár-utca 1. Gyorsáru raktárral szemben. Telefon: Gyár 3-86, lakás 3-87. szám.

MAGVAK és kertgazdasági termékek Déri Arpád
nagykereskedésének és kertgazdaságának bizományi árusítása a Farkas virágüzlet (Mátyás király-tér 32) és Horváth csemegeüzletben (Deák Ferenc-utca) megkezdődött.

Úrleveléket 48 óra alatt láttatoz. - Felvesz hirdetések és fényképlámpák. Fotókat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-1

Patkányt
mezei és házi egeret tömegesen pusztít: **Ratin**
békebeli anyag, postal szétküldés Vezérképviselet Románia és a csatolt területek részére:
Mezei Géza
Cluj, Str. Tunarilor 6. (Zápolya-utca).

Meteor
palagyár rt. Fugyivásárhely (Biharmegye) ajánlja kiténő minőségű 3457-1
asbestpaláját

Telefon 494. Engross.
Figyelem! 10%-al
ocsóbban árusítok,
mint minden e szakmában vágó cégek. Ki megrendelését levélben vagy személyesen feladja, azonnal lesz kiszolgálva. Megnemfelelő árukat visszaveszek.
NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,
(volt Széchenyi áruház)
Kötött, rövid, papír, norinbergi és háztartási nagy kereskedés.

Szerkesztőhivatal Cluj-Kolozsvár. Az Uj Kelet szerkesztő kiadóhivatala Nyomda - Szerkesztő Zs. N. Sz.

A kéziratok szerkesztéséért a szerkesztő nem felel. V. évf.

A né

Ezekk nem első megrendeléseink. A francia a már egy nirozza a megirtuk, tika az o ugynevez dosan üg két ellen nehogy álljon. K szerint a de Román nevetnie - nakidején mozdonyo. Még szeré ellentétek mozdonyo keztek. A itt-ott, mo ezek a m nek. A sz orientáció kat nem le hasznaveh metek. Iste vagy bárm got és fr ránk. Mi sorban és lidációjára lunk, ezt gajuk, ezé egy, hogy francia gy mozdonyok koribb tur Egy szem jó legyen, szállítsák. köztudom precizebb gyártmány letai és s tehát a né szavazunk. Nos, m lapitjuk met lokom mát és jók jónak, tulj azonkivül, megjavított pionirok do az erélyi Ezt ugyan de a német niók, hogy nyuljon. A Pálok ugyl mindenütt. szervezettek szer a ha arramég-pok két cserép nem nagyon amikor már és az épüle a felborulás figyelmeztet lépnek a egyszerűen zonyulnak. strumok, az technikai tu a ma pomp elofutárjai a nem tudtak sineken: a l persze nem írja. A véko nyul könnye alatt beszake mintha az e a nyulnál.